

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2022 m. rugsėjo 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Laukinės faunos ir floros rūšių apsauga kontroliuojant jų prekybą – Reglamentas (EB) Nr. 338/97 – 8 straipsnio 3 dalies d punktas – Sąvoka „nelaisvėje gimę ir išauginti gyvūnų egzemplioriai“ – Reglamentas (EB) Nr. 865/2006 – 1 straipsnio 3 dalis – Sąvoka „veislinė banda“ – 54 straipsnio 2 punktas – Veislinės bandos suformavimas – Protėvių linijos kontrolė“

Byloje C-659/20

dėl *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika) 2020 m. lapkričio 25 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2020 m. gruodžio 4 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

ET

prieš

Ministerstvo životního prostředí

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kuri sudaro kolegijos pirmininkas C. Lycourgos, teisėjai S. Rodin (pranešėjas), J.-C. Bonichot, L. S. Rossi ir O. Spineanu-Matei,

generalinė advokatė L. Medina,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- ET, atstovaujamo *advokát* P. Pařil,
- Čekijos vyriausybės, atstovaujamos L. Dvořáková, M. Smolek ir J. Vlácil,
- Slovakijos vyriausybės, atstovaujamos S. Ondrášiková,
- Europos Komisijos, atstovaujamos P. Ondrůšek ir C. Valero,

* Proceso kalba: čekų.

susipažinęs su 2022 m. kovo 3 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 865/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles (OL L 166, 2006, p. 1), 1 straipsnio 3 punkto ir 54 straipsnio 2 punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas per kasacinį procesą nagrinėjant ET ir *Ministerstvo životního prostředí* (Aplinkos ministerija, Čekijos Respublika) ginčą dėl prekybos draudimo išimties taikymo penkiems mėlynųjų arų (*Anodorhynchus hyacinthinus*) egzemplioriams.

Teisinis pagrindas

Tarptautinė teisė

- 3 1973 m. kovo 3 d. Vašingtone pasirašyta Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencija (*Jungtinių Tautų sutarčių rinkinys*, 993 t., Nr. I-14537, toliau – CITES) siekiama užtikrinti, kad tarptautinė prekyba šios konvencijos prieduose išvardytomis rūšimis, taip pat jų dalimis ir dirbiniais, nekenktų biologinės įvairovės išsaugojimui ir būtų paremta tvariu laukinių rūšių naudojimu.
- 4 CITES, kurios šalimi Europos Sąjunga tapo 2015 m. liepos 8 d., Sąjungoje buvo įgyvendinta nuo 1984 m. sausio 1 d. pagal 1982 m. gruodžio 3 d. Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 3626/82 dėl Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos įgyvendinimo Bendrijoje (OL L 384, 1982, p. 1). Šis reglamentas buvo panaikintas 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą (OL L 61, 1997, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 136), jo 1 straipsnio antroje pastraipoje numatyta, kad jis taikomas laikantis CITES tikslų, principų ir nuostatų.
- 5 CITES II straipsnio „Pagrindiniai principai“ 1 dalyje numatyta:
„Į I priedą įrašomos visos rūšys, kurioms gresia išnykimas ir kurioms daro ar gali daryti įtakos prekyba. Šioms rūšims priklausančių egzempliorių prekyba privalo būti ypač griežtai reguliuojama, kad jų išlikimui nekiltų dar didesnė grėsmė, ir gali būti leidžiama tik išimtiniais atvejais.“
- 6 Nuo 1987 m. spalio 22 d. *Ara hyacinthe* rūšis įtraukta į CITES I priedą.

- 7 CITES Susitariančiųjų Šalių konferencijos rezoliucijos 10.16 (toliau – Konferencijos rezoliucija 10.16) „Dėl terminijos“ 1 dalies c punkte nustatyta:

„[CITES Susitariančiųjų Šalių konferencija] priima tokias šioje rezoliucijoje vartojamų sąvokų apibrėžtis:

<...>

c) „auginimo įmonės „veislinė banda“ – tai įmonės gyvūnų, naudojamų dauginti, visuma <...>“

- 8 Šios rezoliucijos 2 dalies „Dėl sąvokos „išaugintas nelaisvėje“ b podalio ii punkto A papunktyje nustatyta:

„[CITES šalių konferencija] NUSPRENDŽIA:

<...>

b) sąvoka „išaugintas nelaisvėje“ aiškinama kaip nurodanti tik egzempliorius, remiantis šios [CITES] I straipsnio b dalyje pateiktu sąvokos apibrėžimu, gimusi[us] ar išaugint[us] kitu būdu kontroliuojamoje aplinkoje, ir taikoma tik tuomet:

<...>

ii) jei veisliniai gyvūnai eksportuojančios valstybės kompetentingų institucijų priimtinu būdu:

A. buvo išvesti laikantis CITES ir atitinkamų nacionalinių įstatymų nuostatų ir taip, kad nebūtų pakenkiama rūšies gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.“

- 9 CITES Susitariančiųjų Šalių konferencijos rezoliucijos 12.10 (toliau – Konferencijos rezoliucija 12.10) 5 dalies a punkte nustatyta:

„[CITES Susitariančiųjų Šalių konferencija] NUSPRENDŽIA:

a) pagal šioje rezoliucijoje nustatytą procedūrą įmonė gali būti įregistruota, tik jeigu jos pateikti egzemplioriai gali būti laikomi „išaugintais nelaisvėje“ pagal Konferencijos rezoliucijos 10.16 (Rev.) nuostatas.“

- 10 Konferencijos rezoliucijos 12.10 I priede „Valdymo organo sekretariatui teiktina informacija apie registruotinas įmones“ pateikiamas šešiolikos duomenų, kurie turi būti pateikti CITES sekretariate, sąrašas; tarp jų, be kita ko, yra auginimo nelaisvėje įmonės savininko ir vadovo vardas, pavardė ir adresas, minėtos įmonės įsteigimo data ir gyvūnams laikyti skirtų aptvarų, neleidžiančių jiems pabėgti, aprašymas.

Sąjungos teisė

Reglamentas Nr. 338/97

- 11 Reglamento Nr. 338/97 10 konstatuojamojoje dalyje nurodyta:

„kadangi, siekiant užtikrinti pačią geriausią šiame reglamente nurodytų rūšių apsaugą, reikia nustatyti nuostatas dėl prekybos egzemplioriais ir jų judėjimo Bendrijoje kontrolės ir egzempliorių gyvenimo sąlygų; kadangi pagal šį reglamentą išduotų sertifikatų, padedančių kontroliuoti šias veiklos rūšis, išdavimą, galiojimą ir naudojimą reglamentuoja bendros taisyklės.“

- 12 Reglamento Nr. 338/97 1 straipsnio „Tikslas“ pirmoje pastraipoje nustatyta:

„Šio reglamento tikslas – vadovaujantis tolesniais straipsniais apsaugoti laukinės faunos ir floros rūšis ir garantuoti jų išlikimą kontroliuojant prekybą jomis.“

- 13 Minėto reglamento 8 straipsnio „Nuostatos dėl komercinės veiklos kontroliavimo“ 1, 2 dalyse ir 3 dalies d punkte numatyta:

„1. A priede išvardytų rūšių egzempliorius draudžiama pirkti, siūlyti pirkti, įsigyti komerciniams tikslams, viešai demonstruoti komerciniams tikslams, naudoti pasipelnymui ir prekybai, laikyti pardavimui, siūlyti parduoti arba vežti pardavimui.

2. Valstybės narės gali uždrausti laikyti egzempliorius, ypač A priede išvardytų rūšių gyvus gyvūnus.

3. Vadovaujantis kitų Bendrijos teisės aktų dėl laukinės faunos ir floros apsaugos reikalavimais, 1 dalyje nurodyti draudimai gali būti netaikomi, ir tam tikslui valstybės narės, kurioje yra egzempliorius, valdymo institucija kiekvienu atskiru atveju išduoda sertifikatą šiems egzemplioriams:

<...>

d) nelaisvėje gimusiems ir išaugintiems gyvūnų egzemplioriams arba dirbtinai padaugintiems augalų egzemplioriams, jų dalims arba jų dirbiniais.“

- 14 *Anodorhynchus* rūšis, apimanti gyvūnus, kurių bendrinis pavadinimas – mėlynosios aros, nurodyta to paties reglamento A priede.

Reglamentas Nr. 865/2006

- 15 Reglamento Nr. 865/2006 1 konstatuojamoji dalis suformuluota taip:

„Būtina priimti nuostatas, reikalingas įgyvendinti Reglamentą (EB) Nr. 338/97 ir užtikrinti visišką [CITES] <...> laikymąsi.“

- 16 Minėto reglamento 1 straipsnio „Savokų apibrėžimai“ 3 punkte nustatyta:

„Šiame reglamente, be Reglamento (EB) Nr. 338/97 2 straipsnyje pateiktų savokų apibrėžimų, taikomi šie savokų apibrėžimai:

<...>

3) „veislinė banda“ – tai visi reprodukcijos tikslais veisimo įmonėje laikomi gyvūnai.“

- 17 Šio reglamento 54 straipsnio „Nelaisvėje gimę ir išauginti gyvūnų egzemplioriai“ 2 punkte nustatyta:

„Nepažeidžiant 55 straipsnio, gyvūnų egzempliorius laikomas gimusiu ir išaugintu nelaisvėje tik tuomet, kai kompetentinga valdymo institucija, pasitarusi su valstybės narės kompetentinga mokslo institucija, įsitikina, kad laikomasi šių kriterijų:

<...>

2) veislinė banda buvo suformuota pagal teises nuostatas, taikomas ją išigyjant, ir taip, kad minimos rūšys galėtų išlikti natūralioje aplinkoje.“

- 18 Reglamento Nr. 865/2006 55 straipsnyje „Protėvių nustatymas“ numatyta:

„Jei kompetentinga institucija, taikydama 54 straipsnį, 62 straipsnio 1 punktą arba 63 straipsnio 1 punktą, yra tos nuomonės, kad gyvūno protėvius būtina nustatyti tiriant jo kraują arba kitus audinius, tokie tyrimai atliekami arba reikalingi mėginiai imami tos institucijos nurodytu būdu.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 19 ET Čekijos Respublikoje augina papūgas. 2015 m. sausio 21 d. jis paprašė kompetentingos *Krajský úřad* (apygardos tarnyba, Čekijos Respublika) taikyti prekybos draudimo išimtį dėl penkių mėlynųjų arų (*Anodorhynchus hyacinthinus*) egzempliorių, gimusių 2014 m. jo veisimo įmonėje.
- 20 Šių papūgų senelius (toliau – senelių pora), pirmiausia, Urugvajaus pilietis importavo į Bratislavą (Slovakija), o, vėliau, FU 1993 m. birželio mėn., automobiliu tokiomis aplinkybėmis, kurios neatitiko CITES, atvežė į Čekijos Respubliką.
- 21 Vežant į Čekijos Respubliką, transporto priemonę pasienyje sustabdė muitinės tarnybos, o vėliau administraciniu sprendimu senelių pora buvo konfiskuota. Vis dėlto 1996 m. *Vrchní soud v Praze* (Prahos aukštasis teismas, Čekijos Respublika) minėtą sprendimą panaikino.
- 22 Tuomet kompetentinga administracinė institucija grąžino senelių porą FU, kuris ją paskolino trečiajam asmeniui GV. 2000 m. pastarasis išveisė porą ir ją išaugino (toliau – tėvų pora). Tais pačiais metais ET įsigijo porą iš GV – teisių į nuosavybę perdavimas nebuvo užginčytas.
- 23 Kompetentinga apygardos tarnyba atsisakė taikyti 2015 m. sausio 21 d. ET prašomą išimtį, remdamasi *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR* (Čekijos Respublikos natūralios aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos agentūra) nuomone dėl ET įsigytų veislinio paukščių būrio Reglamento Nr. 856/2006 54 straipsnio 2 punktui. Remiantis šia nuomone, nebuvo galima užtikrintai teigti,

kad šis būrys buvo suformuotas vadovaujantis teisinėmis nuostatomis, nes 1998 m. registruose, kuriuose minima senelių pora, gausu trūkumų ir juose nėra kitos informacijos apie aptariamų egzempliorių kilmę.

- 24 ET pateikė administracinį skundą dėl šio atsisakymo; jame teigė, kad kompetentinga apygardos tarnyba klaidingai aiškino sąvoką „veislinė banda“, nes, jo nuomone, tokią veislinę bandą sudaro tik tėvų pora ir jų palikuonys, todėl ši institucija neturėjo teisės nagrinėti senelių poros kilmės.
- 25 Aplinkos ministerija atmetė šį skundą ir nusprendė, kad senelių poros įgijimo būdas yra lemiamas ir kad ET negali būti taikoma išimtis, nes jis negali įrodyti šios poros kilmės.
- 26 Sprendimą atmesti jo administracinį skundą ET apskundė apeliacine tvarka *Krajský soud v Hradci Králové* (Hradec Kralovės apygardos teismas, Čekijos Respublika).
- 27 Šis teismas atmetė apeliacinį skundą, motyvuodamas tuo, kad prekyba *Anodorhynchus* rūšies papūgomis gali būti leidžiama tik tuomet, jei įvykdytos Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnyje nustatytos sąlygos. Vis dėlto, minėto teismo teigimu, nagrinėjamu atveju nebuvo įvykdyta nė viena iš 54 straipsnio 2 punkte nustatytų sąlygų.
- 28 Konkrečiau kalbant, *Krajský soud v Hradci Králové* (Hradec Kralovės apygardos teismas) savo sprendime konstatavo, kad senelių poros importo į Čekijos Respubliką dieną CITES galiojo šioje valstybėje narėje ir nacionalinės teisės aktais buvo integruota į vidaus tvarką. Šis teismas nusprendė, kad, pirma, pagal CITES perkėlimo į Čekijos teisę nuostatas leidžiama nagrinėti veislinės bandos kilmę iki senelių porų, ir, antra, sąvoka „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 865/2006, šiuo atveju apima tris papūgų kartas, todėl kompetentinga apygardos tarnyba galėjo reikalauti pateikti senelių poros kilmės įrodymą.
- 29 ET dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas, Čekijos Respublika) ir teigė, kad *Krajský soud v Hradci Králové* (Hradec Kralovės apygardos teismas) klaidingai aiškino sąvoką „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal Reglamentą Nr. 865/2006.
- 30 *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) pažymi, kad pagrindinės bylos šalys neginčija, kad, pirma, 2000 m. tėvų pora gimė nelaisvėje Čekijos Respublikoje ir ET jas įsigijo teisėtai, ir, antra, senelių poros kilmė yra neaiški. Taigi šiam teismui kyla klausimas, pirma, ar sąvoka „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktą, apima ir tokių gyvūnų, esančių valstybės narės teritorijoje, protėvius.
- 31 Antra, jei sąvoka „veislinė banda“ turėtų būti aiškinama siaurai, kiltų klausimas, ar Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punkte vartojama sąvoka „suformavimas“ yra susijusi tik su tėvų poros, naudojamos dauginti, įsigijimu, ar, atvirkščiai, su veislinės linijos pradžia, t. y. šiuo atveju – su senelių poros įsigijimu.
- 32 Trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla klausimas, ar nagrinėjant ET prašymą taikyti išimtį dar reikėjo atsižvelgti į tam tikras specifines aplinkybes.
- 33 Šiuo klausimu šis teismas primena, kad ET teisėtai įsigijo tėvų porą ir kad šio įsigijimo dieną, pirma, Čekijos Respublika nebuvo Sąjungos narė ir, antra, nors CITES jai galiojo, pagal ją perkeliančius nacionalinės teisės aktus nereikalaujama, kad pažymėjimas, kaip jis suprantamas

pagal CITES, būtų išduotas perleidimo toje pačioje valstybėje atveju. Taigi minėtas teismas mano, kad ET galėjo turėti teisėtą lūkesčių, jog bent jau Čekijos Respublikoje prekyba šios tėvų poros palikuonimis bus leidžiama.

- 34 Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad nagrinėjant prašymą taikyti išimtį gali būti atsižvelgta į tai, jog senelių pora buvo grąžinta FU teismo sprendimu, taip pat į ET argumentą, kad prekyba nelaisvėje gimusiais egzemplioriais sumažintų paklausą neteisėtai pirkti natūralioje aplinkoje sugautus egzempliorius. Galiausiai šis teismas tvirtina, kad tuo atveju, jei ET prašoma išimtis jam nebūtų suteikta, jo teisė į nuosavybę būtų apribota teise turėti tėvų porą ir galbūt jų palikuonis, be teisės jais disponuoti teisiškai.
- 35 Šiomis aplinkybėmis *Nejvyšší správní soud* (Aukščiausiasis administracinis teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:
- „1. Ar gyvūnų egzemplioriai, kurie yra atitinkamo augintojo išaugintų gyvūnų tėvai, yra „veislinės bandos“, kaip ji suprantama pagal [Reglamentą Nr. 865/2006], dalis, nors augintojas niekada nebuvo jų savininkas ar turėtojas?
2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta taip, kad motininiai egzemplioriai nėra veislinės bandos dalis, ar kompetentingos institucijos, tirdamos, ar įvykdyta Komisijos reglamento [Nr. 865/2006] 54 straipsnio 2 punkte nustatyta sąlyga, pagal kurią veislinė banda turi būti suformuota pagal teisines nuostatas ir taip, kad atitinkamos rūšys galėtų išlikti natūralioje aplinkoje, turi teisę kontroliuoti šių motininių egzempliorių kilmę ir atsižvelgiant į tai vertinti, ar veislinė banda suformuota vadovaujantis šio reglamento 54 straipsnio 2 punkte nustatytais principais?
3. Ar tiriant Komisijos reglamento [Nr. 865/2006] 54 straipsnio 2 punkte nustatytos sąlygos, pagal kurią veislinė banda turi būti suformuota pagal teisines nuostatas ir taip, kad atitinkamos rūšys galėtų išlikti natūralioje aplinkoje, įvykdymą gali būti atsižvelgta į kitas bylos aplinkybes (konkrečiai – į sąžiningumą perimant gyvūnų egzempliorius ir į pagrįstus lūkesčius, kad bus galima prekiauti galimais jų palikuonimis, ir galbūt taip pat į mažesnio ribojamojo poveikio teisės aktus, galiojusius Čekijos Respublikoje prieš jos įstojimą į Europos Sąjungą)?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 36 Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 865/2006 1 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, apima veisimo įmonėje išaugintus egzempliorių protėvius, nors ši niekada nebuvo jų savininkė ar turėtoja.
- 37 Vadovaujantis suformuota jurisprudencija, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos tekstą, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus (2020 m. gruodžio 8 d. Sprendimo *Staatsanwaltschaft Wien (Suklastoti perkėlimo įsakymai)* (C-584/19, EU:C:2020:1002, 49 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 38 Šiuo klausimu, pirma, kalbant apie pažodinį Reglamento Nr. 865/2006 1 straipsnio 3 punkto aiškinimą, iš šios nuostatos matyti, kad sąvoka „veislinė banda“ apima visus veisimo įmonės laikomus gyvūnus, kurie naudojami dauginti.
- 39 Kaip savo išvados 36 ir 37 punktuose pažymėjo generalinė advokatė, vien Reglamento Nr. 865/2006 1 straipsnio 3 punkto formuluotės nepakanka, kad būtų panaikintas dviprasmiškumas dėl šios nuostatos aiškinimo, nes, atsižvelgiant į įvairias jos kalbines versijas, galimos skirtingos jos reikšmės. Iš tiesų iš kelių kalbinių versijų, pavyzdžiui, ispanų, vokiečių, prancūzų ar latvių kalbomis, matyti, kad tik gyvūnai, esantys gyvūnų veisimo įmonėje, t. y. konkrečioje teritorijoje, kurioje yra gyvūnų veisimui užtikrinti tinkama įranga, patenka į sąvoką „veislinė banda“, kaip tai suprantama pagal minėtą nuostatą, o kitos kalbinės versijos, kaip antai graikų, anglų, kroatų arba slovėnų kalbomis, labiau nurodo veisimo „proceso“ gyvūnus ir galimai apima egzempliorių protėvius, kurių savininkė ar turėtoja veisimo įmonė konkrečiai niekada nebuvo.
- 40 Neginčijama, kad vienoje iš Sąjungos teisės nuostatos kalbinių versijų vartojama formuluotė negali būti vienintelis šios nuostatos aiškinimo pagrindas ar įgyti prioritetą, palyginti su kitomis kalbinėmis versijomis, nes Sąjungos teisės nuostatos turi būti aiškinamos ir taikomos vienodai, atsižvelgiant į visomis Sąjungos kalbomis parengtas versijas (šiuo klausimu žr. 2021 m. kovo 24 d. Sprendimo A, C-950/19, EU:C:2021:230, 37 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 41 Šiomis aplinkybėmis reikia išnagrinėti Reglamento Nr. 865/2006 1 straipsnio 3 punkto kontekstą, taip pat ja siekiamus tikslus ir teisės akto, kuriame ji įtvirtinta, tikslus.
- 42 Kaip nurodyta Reglamento Nr. 865/2006 1 konstatuojamojoje dalyje, šiuo reglamentu siekiama užtikrinti, pirma, Reglamento Nr. 338/97 įgyvendinimą ir, antra, visišką CITES nuostatų laikymąsi, taip garantuojant, kaip pabrėžiama šio reglamento 10 konstatuojamojoje dalyje, kuo geresnę galimą laukinės faunos ir floros rūšių apsaugą kontroliuojant prekybą jomis.
- 43 Kaip savo išvados 19 išnašoje pabrėžė generalinė advokatė, iš Konferencijos rezoliucijos 12.10 A dalies I priedo matyti, kad, siekiant įregistruoti auginimo nelaisvėje įmonę, pagal CITES ją reikia tiksliai identifikuoti – kaip ir jos savininką, vadovą bei visų gyvūnų bandai laikyti skirtus aptvarus. Taigi sąvoka „įmonė“ pagal Reglamentą Nr. 865/2006 negali būti suprantama kaip nuoroda į paprastą auginimo procesą, nesusietą su jokiais konkrečiais fiziniais aptvarais.
- 44 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Reglamento Nr. 865/2006 1 straipsnio 3 punktas turi būti aiškinamas taip, kad sąvoka „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neapima veisimo įmonėje išaugintų egzempliorių protėvių, kurių savininkė ar turėtoja ji niekada nebuvo.

Dėl antrojo ir trečiojo klausimų

- 45 Pirmiausia reikia pažymėti, kad pagal Reglamento Nr. 338/97 8 straipsnio 1 dalį draudžiama parduoti šio reglamento A priede išvardytų rūšių egzempliorius. Vis dėlto minėto reglamento 8 straipsnio 3 dalyje valstybėms narėms leidžiama taikyti tokio draudimo išimtį, be kita ko, kai šiame A priede išvardytos gyvūnų rūšies egzemplioriai, kurie skirti parduoti, yra gimę ir išauginti nelaisvėje. Pagal Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnį gyvūnų egzempliorius laikomas gimusiu ir išaugintu nelaisvėje tik tuomet, kai kompetentinga valdymo institucija įsitikina, kad, be kita ko, veislinė banda buvo suformuota pagal teisines nuostatas, taikomas ją išigyjant, ir taip, kad nebūtų pakenkta minimų rūšių gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.

- 46 Antra, iš Teisingumo Teismo turimos bylos medžiagos matyti, kad ET buvo atsisakyta leisti parduoti pagrindinėje byloje nagrinėjamas papūgas, motyvuojant tuo, kad jos negalėjo būti laikomos gimusiomis ir išaugintomis nelaisvėje, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalį, dėl to, kad trečiasis asmuo senelių porą į Čekijos Respubliką importavo neteisėtai. Remiantis tuo, kas išdėstyta šio sprendimo 44 punkte, ši pora negali būti laikoma ET laikomos veislinės bandos dalimi, nes ET niekada nebuvo nei jos savininkas, nei turėtojas.
- 47 Trečia, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad iš pagrindinėje byloje aptariamų papūgų protėvių linijos galima nustatyti iš natūralios aplinkos paimtus egzempliorius, nes šalys pagrindinėje byloje neginčija, kad šiuo atveju tai yra senelių pora.
- 48 Būtent atsižvelgdamas į šias aplinkybes Teisingumo Teismas atsako į antrąjį ir trečiąjį klausimus.
- 49 Taigi reikia manyti, kad antruoju ir trečiuoju klausimais, kuriuos būtina nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 17 straipsniu ir teisėtų lūkesčių apsaugos principu, gali būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama Reglamento Nr. 338/97 A priede nurodytos gyvūnų rūšies egzempliorių laikyti gimusiu ir išaugintu nelaisvėje, kaip nustatyta to reglamento 8 straipsnio 3 dalyje, kai šio egzemplioriaus protėvius, kurie nėra šio augintojo veislinės bandos dalis, įsigijo trečiasis asmuo prieš įsigaliojant šiems reglamentams, nesilaikydamas teisinių nuostatų, taikomų juos įsigyjant, ir taip, kad buvo pakenkta minimų rūšių gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.
- 50 Pirma, reikia priminti, kad pagal šio sprendimo 37 punkte primintą jurisprudenciją būtina atsižvelgti ne tik į Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punkto formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės akto, kuriame ši nuostata įtvirtinta, tikslus.
- 51 Be to, svarbu pabrėžti, kad Reglamento Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama siaurai, nes ji yra bendrosios taisyklės, pagal kurią draudžiamas bet koks šio reglamento A priede išvardytų rūšių egzempliorių naudojimas komerciniais tikslais, išimtis. Taigi sąlygos, kuriomis remiantis Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktas leidžia manyti, kad gyvūnų rūšies egzempliorius gimė ir buvo išaugintas nelaisvėje, taip pat turi būti aiškinamos siaurai, nes šia nuostata siekiama patikslinti šio 8 straipsnio 3 dalies taikymo sritį.
- 52 Kaip generalinė advokatė pažymėjo savo išvados 52 punkte, šią išvadą patvirtina CITES II straipsnio 1 dalis, pagal kurią prekybai nykstančių rūšių egzemplioriais turi būti taikomi ypač griežti teisės aktai, kad nekiltų grėsmės jų išlikimui, ir ji gali būti leidžiama tik išskirtinėmis sąlygomis.
- 53 Antra, kaip savo išvados 51 punkte iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punkte daroma nuoroda į veislinės bandos „suformavimo“ sąvoką. Taigi ši sąvoka turi plačią reikšmę ir leidžia, nagrinėjant tokios veislinės bandos atitiktį šioje nuostatoje nustatytiems reikalavimams, atsižvelgti į įvykius, atsitikusius prieš augintojui įsigyjant veislinę bandą.

- 54 Šią išvadą patvirtina Reglamento Nr. 865/2006 55 straipsnis, pagal kurį kompetentingos institucijos gali ištirti gyvūno protėvių liniją, kad būtų taikomas šio reglamento 54 straipsnis. Iš tiesų, kaip savo išvados 55 punkte nurodė generalinė advokatė, darytina išvada, kad pagal šią nuostatą kompetentingoms institucijoms leidžiama ištirti veislinės bandos protėvių liniją, kad patikrintų, ar laikytasi Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punkte nustatytų kriterijų.
- 55 Be to, Reglamentu Nr. 865/2006 siekiamas tikslas, primintas šio sprendimo 42 punkte, patvirtina aiškinimą, kad kompetentingos institucijos turi teisę patikrinti veislinės bandos protėvių liniją, kai pateikiamas prašymas išduoti sertifikatą dėl prekybos nelaisvėje gimusiais ir išaugintais egzemplioriais draudimo taikymo išimties.
- 56 Šiuo klausimu, kaip savo išvados 57 punkte nurodė generalinė advokatė, Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punkte nustatytos sąlygos atitinka Konferencijos rezoliucijos 10.16. 2 dalies b podalio ii punkto A papunkčio sąlygas. Ta rezoliucija buvo priimta atsižvelgiant į susirūpinimą, kad didelė dalis prekybos egzemplioriais, kurių atveju nurodoma, kad jie išauginti nelaisvėje, ir toliau prieštarauja [CITES] ir šalių konferencijos rezoliucijoms ir gali pakenkti tokių rūšių laukinių populiacijų išlikimui.
- 57 Taigi aiškinimas, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos turi teisę patikrinti veislinės bandos protėvių liniją, atitinka CITES siekiamą tikslą – sustiprinti nelaisvėje gimusių ir išaugintų egzempliorių protėvių linijos kontrolę.
- 58 Tokiomis aplinkybėmis, nors pagal Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktą reikalaujama, kad šios institucijos patikrintų, kaip veislinės bandos protėviai buvo paimti iš natūralios aplinkos, kad įsitikintų, jog šis paėmimas nebuvo atliktas taip, kad buvo pakenkta minimų rūšių gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje, vis dėlto iš pačios šios nuostatos formuluotės matyti, jog ši nuostata minėtas institucijas įpareigoja ne tikrinti, ar veislinės bandos protėviai buvo įsigyti laikantis teisinių nuostatų, taikomų juos įsigyjant, o tik įsitikinti, kad buvo laikomasi teisinių nuostatų, kurios buvo taikomos įsigyjant veislinę bandą.
- 59 Be to, siekiant nustatyti, ar veislinė banda nebuvo suformuota taip, kad buvo pakenkta minimų rūšių gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje, kai iš natūralios aplinkos paimamas šios bandos protėvis, reikia atsižvelgti į šios rūšies būklę tokio paėmimo momentu. Jei tą dieną, kaip šiuo atveju, ši rūšis patenka į CITES I priedą, bet kuriuo atveju toks paėmimas turi būti laikomas kenkiančiu atitinkamos rūšies gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje, ir nė viena valstybė narė neturi galėti taikyti prekybos draudimo išimties dėl šio protėvio palikuonių pagal Reglamento Nr. 338/97 8 straipsnio 3 dalį.
- 60 Trečia, dėl praktinių patikrinimo aspektų pagal Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktą pažymėtina: kadangi šioje nuostatoje reikalaujama, pirma, kad kompetentinga institucija tiksliai nustatytų, ar tenkinami joje nurodyti kriterijai, ir, antra, nenustatyta nei tokio patikrinimo tvarkos, nei kokiomis įrodinėjimo priemonėmis galima įrodyti, kad šie kriterijai įvykdyti, reikia daryti išvadą, kad rūpestis nustatyti tokią tvarką ir tokias įrodinėjimo priemones paliktas valstybių narių kompetentingoms institucijoms. Šie įrodymai apima minėtame reglamente numatytus leidimus ar sertifikatus ir bet kokią kitą tinkamą dokumentą, kurį kompetentingos nacionalinės institucijos laikys naudingu (pagal analogiją žr. 2009 m. liepos 16 d. Sprendimo *Rubach*, C-344/08, EU:C:2009:482, 27 punktą).

- 61 Kaip savo išvados 66 ir 67 punktuose iš esmės pažymėjo generalinė advokatė, tokia patikrinimo tvarka, be kita ko, gali priklausyti nuo rizikos vertinimo atsižvelgiant į kiekvieno konkretaus atvejo aplinkybes, ir taip pat apimti dokumentų, susijusių su veislinės bandos įsigijimu, tikrinimą.
- 62 Ketvirta, reikia pabrėžti, kad draudimas parduoti egzempliorius, kurių vienas iš protėvių buvo įsigytas taip, kad buvo pakenkta šios rūšies gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje, išplaukiantis iš Reglamento Nr. 338/97 8 straipsnio 1 ir 3 dalių, siejamų su Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktu, nėra nesuderinamas su Chartijos 17 straipsnyje įtvirtinta teise į nuosavybę.
- 63 Šiuo klausimu reikia priminti, kad teisė į nuosavybę nėra absoliuti teisė ir Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje numatytomis sąlygomis gali būti nustatyti naudojimosi ja apribojimai, pagrįsti Sąjungos siekiamais bendrojo intereso tikslais (2016 m. rugsėjo 20 d. Sprendimo *Ledra Advertising ir kt. / Komisija ir ECB*, C-8/15 P–C-10/15 P, EU:C:2016:701, 69 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 64 Reikia pažymėti, kad laukinių gyvūnų apsauga yra toks teisėtas bendrojo intereso tikslas (šiuo klausimu žr. 2008 m. birželio 19 d. Sprendimo *Nationale Raad van Dierenkwekers en Liefhebbers et Andibel*, C-219/07, EU:C:2008:353, 27 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 65 Be to, kaip savo išvados 77 punkte pažymėjo generalinė advokatė, reglamentais Nr. 338/97 ir Nr. 865/2006 siekiama suderinti šią teisę su reikalavimais, susijusiais su laukinių gyvūnų apsauga. Taip pat reikia patikslinti, kad tokie reikalavimai leidžia pateisinti, kad prekyba nykstančių rūšių egzemplioriais iš esmės būtų uždrausta. Konkrečiau kalbant apie ET argumentą, kad ši prekyba gali sumažinti šių rūšių egzempliorių pagavimų skaičių natūralioje aplinkoje, pakanka pažymėti, kad tokia prekyba kaip tik padeda sukurti, išlaikyti ar išplėsti rinką, kurioje siekiama įsigyti tokių egzempliorių. Taigi Sąjungos teisės aktų leidėjas galėjo manyti, kad pats tokios rinkos egzistavimas tam tikra dalimi kelia grėsmę nykstančių rūšių išlikimui.
- 66 Galiausiai, kalbant apie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytas aplinkybes, susijusias su ET teisėtų lūkesčių, kad jis galės prekiauti savo veislinės bandos palikuonimis, apsauga, pažymėtina, kad jos neleidžia daryti kitokios išvados.
- 67 Pirma, kaip savo išvados 74 punkte pažymėjo generalinė advokatė, net jei kompetentinga institucija padarytų išvadą, kad veislinės bandos suformavimas įsigijimo momentu buvo teisėtas, vien šios išvados nepakaktų tam, kad būtų galima taikyti prekybos draudimo išimtį dėl šių gyvūnų egzempliorių, nes, kaip buvo priminta šio sprendimo 59 punkte, dar reikėtų įsitikinti, jog šios veislinės bandos suformavimas nepakenkė atitinkamos rūšies gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.
- 68 Antra, tai, kad tuo metu, kai 2000 m. ET įsigijo veislinę bandą, galiojantys teisės aktai buvo ne tokie griežti, nes Čekijos Respublika dar nebuvo Sąjungos narė, taip pat neturi reikšmės.
- 69 Šiuo klausimu reikia priminti, kad teisėtų lūkesčių apsaugos principo taikymo sritis negali būti taip išplėsta, kad iš esmės neleistų naujos teisės normos taikyti būsimoms situacijoms, susiklosčiusios galiojant ankstesnei normai, pasekmėms (2021 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Skarb Państwa (Transporto priemonių draudimo apimtis)*, C-428/20, EU:C:2021:1043, 45 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).

- 70 Trečia, dėl aplinkybės, kad senelių pora šiuo atveju buvo perduota jų importuotojui remiantis teismo sprendimu, pakanka pažymėti, kad dėl šio sprendimo priėmimo datos, t. y. iki Čekijos Respublikos įstojimo į Sąjungą, toks sprendimas bet kuriuo atveju negali būti veiksnys, į kurį reikia atsižvelgti, siekiant nustatyti, ar ET laikoma veislinė banda buvo suformuota pagal Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktą.
- 71 Iš viso to, kas išdėstyta, matyti, kad Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktas, siejamas su Chartijos 17 straipsniu ir teisėtų lūkesčių apsaugos principu, turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama augintojo laikomą Reglamento Nr. 338/97 A priede nurodytos gyvūnų rūšies egzempliorių pripažinti gimusiu ir išaugintu nelaisvėje, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 8 straipsnio 3 dalį, jeigu šio egzemplioriaus protėvius, kurie nėra šio augintojo veislinės bandos dalis, trečiasis asmuo įsigijo prieš įsigaliojant šiems reglamentams ir taip, kad buvo pakenkta minimų rūšių gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 72 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti tas teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

- 1. 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamento (EB) Nr. 865/2006, nustatančio išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles, 1 straipsnio 3 punktas**

turi būti aiškinamas taip, kad:

sąvoka „veislinė banda“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą, neapima veisimo įmonėje išaugintų egzempliorių protėvių, kurių savininkė ar turėtoja ji konkrečiai niekada nebuvo.

- 2. Reglamento Nr. 865/2006 54 straipsnio 2 punktas, siejamas su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 17 straipsniu ir teisėtų lūkesčių apsaugos principu,**

turi būti aiškinamas taip, kad:

pagal jį draudžiama augintojo laikomą 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą A priede nurodytos gyvūnų rūšies egzempliorių pripažinti gimusiu ir išaugintu nelaisvėje, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 8 straipsnio 3 dalį, jeigu šio egzemplioriaus protėvius, kurie nėra šio augintojo veislinės bandos dalis, trečiasis asmuo įsigijo prieš įsigaliojant šiems reglamentams ir taip, kad buvo pakenkta atitinkamos rūšies gebėjimui išlikti natūralioje aplinkoje.

Parašai.